

Lausunto esityksestä tarpeenmukaisten sote-keskusten määrittelystä ja määrästä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteena oli mm. perusterveydenhuollon vahvistaminen, erikoislääkäripalvelujen tuominen perusterveydenhuoltoon ja palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden turvaaminen. Tavoitteena oli myös kustannusten nousun hillitseminen.

Suunniteltaessa tulevaa sosiaali- ja terveyskeskusverkostoa tulisi huomioida kuntien erilaistuva ja tiedossa oleva väestökehitys sekä -rakenne. Pääosa Pohjois-Pohjanmaan kunnista on väestöään menettäviä ja on vain muutamia kuntia, joiden väkiluku kasvaa, kuten Limingan. Nämä kehityskuvat ovat keskeisiä sote-keskusten suunnittelussa huomioitavia tekijöitä. Kun rakennetaan uuden, yhteisen Pohteen tulevaisuutta, tulee tilastojen ohella kiinnittää huomiota kuntien ja alueiden kehitysnäkymiin. Nyt esillä olevissa aineistoissa ei ole nähtävissä, miten erilaistuvat kehityskuvat on huomioitu tai miten ne aiotaan huomioida sotekeskusten suunnittelussa.

Suunniteltaessa tulevaa sosiaali- ja terveydenhuollon verkostoa, palveluja ja niiden saatavuutta on tärkeää, että uudistuksen perustavoitteet ohjaavat rakenteen kehittämistä. Toisin sanoen strategia ohjaa rakennetta eikä olemassa oleva palvelurakenne strategiaa. Vanhat kuntayhtymärakenteet ja muodostetut alueet tulee aidosti purkaa ja rakentaa tulevaisuutta uudelta pohjalta.

Nyt esillä oleva suunnitelma on varsin yleispiirteinen ja siitä ei saa tarkkaa kuvaa, mitä aiotaan tehdä. Jo nyt käsillä olevan henkilöstöpulan vuoksi etäteknologian ja digitalisaation hyödyntäminen tulee korostumaan. Teknologian käyttö tulee kohdistaa siihen väestönosaan, jolla on edellytykset hyödyntää sitä itsenäisesti, ei avustettuna. Oulun väestö on korkeasti koulutettu ja edellytykset hyödyntää teknologiaa ovat parhaat. Koska Pohteen talous näyttää alijäämäiseltä, tulisi miettiä, voidaanko raskaan investoinnin sijaan rakentaa virtuaalisia terveyskeskuksia esim. Ouluun tietyille asiakasryhmille.

Henkilöstön saatavuus on yksi keskeisimmistä tekijöistä palveluiden järjestämisessä. Kun henkilöstöä on rajallisesti saatavissa ja siitä on osittain puutetta, tullaan kilpailemaan sotekeskusten välillä resursseista. Yhtenä tekijänä henkilöstön saatavuuteen sekä pysyvyyteen voidaan vaikuttaa antamalla tilaa sotealalle tuleville työntekijöille kehittyä ammatillisesti sekä myös uudistaa palveluita vastaamaan tämän päivän tarpeita. Pohteen tulee kiinnittää erityistä huomiota henkilöstön saatavuuteen koko alueelle, jotta palveluiden saatavuus pysyy yhdenvertaisena ja sotekeskusten kuormitus maltillisena.

Ennen sote-uudistusta kuntien palvelut, niiden laatu ja kustannukset vaihtelivat varsin paljon. Monissa kunnissa, kuten Limingassa, on panostettu voimakkaasti vuosia ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon ja oikea-aikaiseen hoitoon pääsyyn ajatuksella, että kustannukset ovat myöhemmin alhaisemmat. Tilanne voi johtaa kustannusten nousuun, jos resurssoinnin pohjana käytetään ainoastaan väestörakennetta. Limingan väestö ikääntyy maltillisesti, ja lähipalveluiden merkitys kasvaa tulevina vuosina. Vaikka Limingassa on nuori väestö, tulee heidän myös saada palvelut kattavasti ja monipuolisesti, jotta takaamme hyvinvoivan työväestön alueelle jatkossakin. Limingan työllisyystilanne on erittäin hyvä, johtuen pitkäkestoisesta moniammatillisesta verkostotyöstä. Ennaltaehkäisevänä toimintana tulee jatkaa työkäisiä tukevia palveluita, ettei työttömyys tämän takia pitkity ja lisäänty.

Sotepalveluiden järjestämiseen ja niiden rakenteeseen kuuluu aina myös taloudelliset tekijät. Se, millaisia taloudellisia vaikutuksia verkostolla ja sotepalveluilla on epäselvää. Taloudelliset vaikutukset ja näkymät tulisi arvioida rakenteen kanssa samanaikaisesti ja nostaa yhteiseen keskusteluun. Alkuvaiheen keskusteluissa korostettiin hyvien kustannustehokkaiden käytäntöjen levittämistä ja hyödyntämistä. Nyt on pelättävissä, että muodostetut hyvät käytänteet romutetaan ja kustannukset nousevat.

On tärkeä huomata, että Pohteen ratkaisuilla on merkittävä elinvoimapoliittinen vaikutus alueelle ja kuntiin. Palvelujen saatavuus vaikuttaa perheiden, työkäisten ja ikäihmisten sijoittumiseen. Jos lähdetään voimakkaasti karsimaan palveluja ja keskittämään niitä muutamaankeskukseen, työpaikat keskittyvät ja väestön kasautuminen vahvistuu. Tämä voi johtaa vaikeuteen saada henkilöstöä kasvukeskusten ulkopuolisiin sotekeskuksiin ja vaikuttaa näiden mahdollisuuden tarjota yhdenvertaisia lähipalveluita alueen asukkaille.